

Faluns Praktiska Gymnasium
Soldatvägen 5
791 40 Falun

2010-07-01
1 (6)
Dnr: 40-2010:30

Baggium Utbildning AB
Ängbackevägen 15
428 34 Kålleröd

Kvalitetsgranskning av Faluns Praktiska Gymnasium i Falu kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om undervisningen i samhällskunskap på tre av skolans yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på motsvarande Bygg-, Industri- och Fordonsprogrammen utgår från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Vidare arbetar skolan kontinuerligt med att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper. Skolan behöver genomföra insatser inom följande områden för att ge eleverna ökade möjligheter att uppnå målen.

Områden som bör förbättras:

- Rektorn behöver genomföra insatser så att planeringen av undervisningen i högre utsträckning utgår från ämnets mål att sträva mot.
- Rektorn behöver genomföra insatser så att undervisningen utgår från programmålen och samverkan mellan lärarna i kärn- och karaktärsämnen utökas.
- Rektorn behöver genomföra insatser så att undervisningen i högre utsträckning planeras tillsammans med eleverna.

En uppföljning av detta beslut kommer att ske genom att Faluns Praktiska Gymnasium inom tre månader efter beslutsdatum, dvs. senast den 1 oktober 2010, inkommer till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, med en redovisning av de åtgärder som vidtagits.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap i Faluns Praktiska Gymnasium kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010. Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Faluns Praktiska Gymnasium i Falu Kommun ingår i granskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 26- 28 april 2010. I skolan granskades byggprogrammet (BP), fordonsprogrammet (FP) och industriprogrammet (IP). Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan samt av den information som samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Faluns Praktiska Gymnasium är utredarna Tomasz Czarnik och Joakim Norberg.

Beskrivning av skolan

Faluns Praktiska Gymnasium är en relativt liten skola med 99 elever och 17 lärare. Skolan är en av totalt 41 fristående skolor som tillhör utbildningskoncernen Baggiums praktiska gymnasier. Utbildningen är starkt yrkesinriktad då skolan enbart erbjuder yrkesförberedande program. Skolan bedriver undervisning i sju yrkesförberedande program, fördelat på nio inriktningar. Programmen som granskats har i bidragshänseende förts till de nationella programmen Bygg-, Industri- och Fordonsprogrammen. Skolan ledning utgörs av en rektor som är ansvarig för samtliga program. Enligt det senaste tillståndet som finns utfärdat för skolan avser skolan att följa läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och de nationella programmålen för Bygg-, Industri- och Fordonsprogrammet.

Motivering till beslutet

Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda dokumentstudier, observationer och intervjuer finner Skolinspektionen att undervisningen i högre utsträckning bör utgå från samhällskunskapsämnets mål att sträva mot. Undervisningen planeras utifrån läroplanen samt kursplanens mål att uppnå. Detta bekräftas även av dokumentstudier och observationer.

I undervisningen berörs dock vissa mål att sträva mot även om detta inte verkar ske medvetet. Undervisningen ger elever möjligheter att omfatta och praktisera en demokratisk värdegrund och att förstå hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Undervisningen ger också eleven möjlighet att utveckla sin förmå-

ga att argumentera och uttrycka ståndpunkter samt möjligheter att utveckla ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt. Ovanstående aspekter kan som tidigare nämnts, trots att de till viss del berörs i undervisningen, utvecklas och användas mer kontinuerligt vid planeringen av undervisningen.

Utgår undervisningen från programmålen

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att undervisningen i högre utsträckning bör utgå från programmålen och knyta an till elevens studieinriktning. Idag planeras undervisningen utifrån läroplanen och kursplanens mål att uppnå. Programmålen används inte.

Dokumentstudier och särskilt intervjuer med rektorn och läraren, visar att rektorn tar ansvar för att det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser så att eleven får ett sammanhang i sina studier. Denna möjlighet att samverka, som lärarna erbjuds, utnyttjas inte i tillräckligt hög grad. Den samverkan som sker idag är framförallt mellan kärnämneslärarna. En samverkan mellan kärn- och karaktärsämneslärarna kan bidra till att undervisningen känns mer relevant för eleverna. Rektorn bör se till att samverkan verkligen sker mellan lärarna för att få en struktur och kontinuitet i detta arbete.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studierna.

Av Skolverkets författningskommentarer för likvärdig bedömning och betygssättning framkommer att grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att läraren grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Förordningen för fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att skolan utarbetar åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

I intervjuer med läraren och eleverna framkommer att lärarna har god kännedom om elevernas olika lärstilar och ambitioner avseende studierna, samt varje elevs behov av stöd och stimulans. Utifrån denna kunskap anpassas arbetssätt och arbetsformer. Enligt eleverna går lärarna igenom betygskriterierna kontinuerligt och ger tydlig information om vad som bedöms. I intervjuer med lärare framkommer att eleverna inte enbart bedöms utifrån förberedda examinationer utan kontinuerligt och på olika sätt har möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter.

Eleverna bör erbjudas fler möjligheter att aktivt påverka planeringen i samhällskunskapen. Ett större elevinflytande över undervisningens och utformning kan leda till att eleverna uppfattar att undervisningen känns mer relevant och anpassad efter dem. Intervjuer visar att detta inte praktiseras i undervisningen, men att ambitionen finns.

Det låga elevinflytandet sker idag på grund av en tidsbrist i samhällskunskapen uppger rektorn vilket kommer förändras inför nästa termin.

Skolan ger stöd till elever i behov av sådant och utarbetar i samband med detta åtgärdsprogram. Det finns en speciallärare på skolan som ger stöd till elever som riskerar att inte nå målen. Vidare finns det en så kallad studiestuga där eleverna kan vända sig för att få ytterligare stödundervisning. Studiestugan är alltid bemannad med en lärare eller en specialpedagog.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att skolan arbetar för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper. Rektorn ser till att skolans lärare ges möjlighet att arbeta med bedömningsfrågor. Bland annat gör lärarna en gemensam tolkning av kursplanens mål och betygskriterier. Det finns formella inplanerade möten där lärarna ges möjlighet att diskutera bedömning i allmänhet, och bedömningen av enskilda elever i synnerhet.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Joakim Norberg samt undervisningsrådet Christina Aro Östgren och Eleonor Duvander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Tomasz Czarnik
Föredragande

Bilaga: Bedömningspunkter

Kvalitetsgranskning samhällskunskap i gymnasieskolan

Frågeområden och bedömningspunkter

1. Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot

- 1.1. Lärarna använder målen att sträva mot som underlag vid planeringen av undervisningen
- 1.2. Undervisningen ger möjlighet för eleven att omfatta och praktisera demokratins värdegrund och att förstå hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället
- 1.3. Undervisningen ger möjlighet för eleven att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt utveckla den egna förmågan att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen
- 1.4. Undervisningen ger möjlighet för eleven att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt

2. Utgår undervisningen från programmålen

- 2.1. Lärarna använder programmålen som underlag vid planeringen av undervisningen
- 2.2. Lärarna i samhällskunskap samverkar med karaktärsämneslärare i utformningen av kursen
- 2.3. Rektorn tar ansvar för att det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser så att eleverna får ett sammanhang i sina studier
- 2.4. Undervisningen ger eleven förmåga att diskutera och ta ställning till etiska frågor och förhållningssätt som rör yrkesutövningen
- 2.5. Undervisningen ger eleven kunskaper om faktorer som påverkar hälsa och säkerhet och har kännedom om hur arbetsmiljöfrågor hanteras inom berörda verksamheter samt kan verka för en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö
- 2.6. Undervisningen ger eleven kännedom om de bestämmelser och internationella överenskommelser som gäller för området
- 2.7. Undervisningen knyter an till elevens studieinriktning

Bedömningspunkter

2010-02-17

Dnr 40-2010:30

2 (2)

3. Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande

- 3.1. Lärarna har insikt om elevernas skilda kunskapsnivåer och sätt att lära och utgår från detta i planeringen av undervisningen
- 3.2. Lärarna organiserar arbetet så att eleverna utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga
- 3.3. Lärarna stimulerar, handleder och stödjer eleverna och ger särskilt stöd till elever med svårigheter
- 3.4. Rektorn ser till att de elever som befaras inte kommer att nå kunskapsmålen får stödundervisning
- 3.5. Rektorn ser till att åtgärdsprogram utarbetas om eleven behöver särskilt stöd
- 3.6. Lärarna ger eleverna förutsättningar att utöva inflytande genom att kontinuerligt konkretisera och förklara program mål, kursmål och betygskriterier för eleverna
- 3.7. Lärarna redovisar för eleverna på vilka grunder betygssättningen sker
- 3.8. Lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper
- 3.9. Lärarna planerar och utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna
- 3.10. Lärarna låter eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer

4. Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper

- 4.1. Lärarna som undervisar i samhällskunskap A gör en gemensam tolkning av kursplanens mål och betygskriterier
- 4.2. Rektorn ser till att lärarna ges möjlighet att arbeta med bedömningsfrågor